ИНСТРУКТАЖ ЗА ЗРЕЛОСТНИКА

Преди започване на държавния зрелостен изпит зрелостникът:

- Влиза в сградата на училището и в изпитната зала с документ за самоличност (лична карта, паспорт, свидетелство за управление на МПС) и със служебна бележка за допускане до държавни зрелостни изпити, която може да бъде и на електронен носител.
- Заема персонално определеното му работно място, обозначено с етикет с неговото име не по-късно от 30 (тридесет) минути преди часа, определен със заповед на министъра на образованието и науката за начало на изпита.
- Носи химикалка, която пише с черен цвят, молив и гума, за изпита по математика – и линия, пергел, триъгълник, за изпита по химия и опазване на околната среда и по предприемачество – и непрограмируем калкулатор, за изпита по физика и астрономия – и линия, пергел, триъгълник, транспортир, непрограмируем калкулатор, за изпита по изобразително изкуство – и материали за изпълнение на изобразителната задача (пишещи с черен цвят – моливи, туш, перо/четка, тънкописци, химикалка, и линия), ако е с нарушено зрение – ползва и брайлова машина, брайлов дисплей, брайлови прибори за чертане, техническо средство за уголемяване на шрифта при работа с компютър и оптични средства.
- Изслушва настоящия инструктаж, съдържащ и изискванията за анонимност на изпитната работа, и се подписва в протокол за дежурство при провеждане на изпит в потвърждение на това, че е запознат с настоящия инструктаж.
- Изключва изцяло всички средства за комуникация/ електронни устройства и ги предава на квестор, който ги поставя на видно място.

Непосредствено преди началото на изпита:

- Получава от квестор изпитен комплект (с изключение на ДЗИ по информатика и по информационни технологии) – лист с указания за работа и прикрепена към него идентификационна бланка, лист/листове за отговори, пликове за отделните части, пликче за идентификационната бланка, както и голям плик за индивидуалната изпитна работа, както и справочни материали – математически формули за ДЗИ по математика; формули и константи за ДЗИ по физика и астрономия; Периодична таблица на химичните елементи, Таблица за разтворимост, Ред на електроотрицателност, Ред на относителна активност за ДЗИ по химия и опазване на околната среда, които се ползват и през **двете части** на изпита.
- Получава при необходимост бели листове за чернова.
- На работното си място попълва четливо в идентификационната бланка трите си имена, ЕГН и входящия си номер от служебната бележка, като НЕ я отделя от листа с указания (с изключение на ДЗИ по информатика и по информационни технологии).
- За ДЗИ по информационни технологии и по информатика на работното си място има на разположение подготвен включен преносим компютър, със заредена батерия, на който ще изпълнява задачите от изпитния тест.

По време на държавния зрелостен изпит:

- Запознава се с указанията за работа при решаване на изпитния тест.
- Получава от квестор последователно всяка отделна част от изпитния тест, а за ДЗИ по информационни технологии и по информатика достъпва в изпитната система чрез личния си акаунт в **edu.mon.bg**.
- Работи според продължителността на частите по учебни предмети, както следва:

ДЗИ по предмет	Времетраене в минути		
	1. част	**2. част**	**3. част**
БЕЛ (ООП)	**60** *+ до 30 минути за зрелостници със СОП*	**60** *+ до 30 минути за зрелостници със СОП*	**120** *+ до 60 минути за зрелостници със СОП*
БЕЛ (ПП), философия (ПП), математика, информационни технологии, информатика, биология и здравно образование, физика и астрономия, химия и опазване на околната среда, музика	**90** *+ до 40 минути за зрелостници със СОП*	**150** *+ до 80 минути за зрелостници със СОП*	Няма
Философия (ООП), чужд език, история и цивилизации, география и икономика, философия, изобразително изкуство, предприемачество	**60** *+ до 30 минути за зрелостници със СОП*	**180** *+ до 90 минути за зрелостници със СОП*	Няма

- При необходимост може да заяви на квестора, че иска подмяна на компонент от изпитния комплект само във времето, определено за работа по първата част. Получава нов изпитен комплект от квестора и попълва нова идентификационна бланка, без да я отделя от листа с указания. При работа във времето, определено за следващите части, подмяна на компонент не се допуска.
- След приключване на определеното време за работа по всяка част (ако частта не е последна) за съответния учебен предмет откъсва и поставя в плик листа за отговори, след което го запечатва и го поставя на масата до себе си (с изключение на ДЗИ по информатика и по информационни технологии).
- Внимателно следи инструкциите за компонента „Слушане с разбиране“ по чужд език/по музика и ги изпълнява стриктно.
- Пише с черен цвят на химикалката, чертае с черен молив, използва гума, за изпита по математика може да ползва и линия, пергел, триъгълник, за изпита по химия и опазване на околната среда и по предприемачество – и непрограмируем калкулатор, за изпита по физика и астрономия – и линия, пергел, триъгълник, транспортир и непрограмируем калкулатор, а за изпита по изобразително изкуство – и материали за изпълнение на изобразителната задача (пишещи с черен цвят – моливи, туш, перо/четка, тънкописци, химикалка, и линия).
- Не преписва върху изпитната си работа текста, записан на дъската от квесторите.
- Може да работи върху изпитния тест, но отбелязва верните отговори **САМО** в листа/листовете за отговори, а на ДЗИ по информатика и по информационни технологии отбелязва отговорите в exams.mon.bg.
- Може да използва предоставените справочни материали – математически формули за ДЗИ по математика; формули и константи за ДЗИ по физика и астрономия; Периодична таблица на химичните елементи, Таблица за разтворимост, Ред на електроотрицателност, Ред на относителна активност за ДЗИ по химия и опазване на околната среда по време на работа и по **двете части** на ДЗИ, които се предоставят от квесторите преди началото на съответния изпит.
- За ДЗИ по информатика и по информационни технологии:

  - може да използва на лаптопа, на който се решават задачите, само локално инсталираните програми и платформата за предаване на решението, без да използва Интернет;

  - получава достъп до изпитния вариант в exams.mon.bg чрез личния си акаунт в edu.mon.bg и

допълнителна автентикация от квестора, потвърждаваща присъствието на ученика в изпитната зала;

- след като се запознае с указанията за работа и натисне бутона за начало, времето му за решаване на 1. част започва да тече и сесията приключва с изтичането на 90 минути; въпросите се появяват по един на всяка страница; може да се връща назад за коригиране на отговор;

- във всеки момент преди изтичане на определеното време **може да приключи работата си, като натисне бутона за край на съответната част;** необходимо е да се опреснява визуализацията на браузера, за да има коректно отчитане на индикатора за време; след изтичане на определеното време няма достъп за работа върху 1. част;

- започва да работи по 2. част след приключване на определеното време за 1. част;

- сваля на локалния компютър файла с условието на съответната задача и ресурсните файлове (ако към задачата има такива);

- изготвя решението на задачата в съответното приложение и подготвя файла с решението за прикачване в системата, като го наименува според инструкциите, дадени в условието на съответната задача;

- решенията на практическите задачи (за всяка задача се прикачва един файл със съответното решение или .zip архив с няколко файла) качва в exams.mon.bg, след което потвърждава приемането им в присъствието на квестор. (Задачите, свързани с програмиране, трябва да бъдат решени или на Java, или на C#.)

- Записва четливо отговорите си на български език по всички предмети с изключение на чуждите езици, на специфичната терминология, на програмните продукти и на означенията по някои предмети.
- Не шуми и не извършва действия, които нарушават нормалното протичане на изпита.
- При необходимост получава бели листове за чернова, като това се отбелязва от квесторите в протокола.
- Не нарушава анонимността на изпитната работа – на листа/листовете за отговори не поставя знаци, както и на решенията на задачите със свободен отговор и на файловете с практическите задачи на ДЗИ по информационни технологии и по информатика, не записва име или имена (с изключение на онези, които са част от изпитния тест и може или трябва да бъдат отбелязани в листа/листовете за отговори) и др. При установяване на нарушена анонимност изпитната работа се анулира и не се оценява.
- В случаите, когато частта от изпита е с продължителност 60 или 90 минути, **не може да излиза** от изпитната зала **и да се връща** в нея **преди приключването на съответната част.**
- В случаите, когато частта е с продължителност 120, 150 или 180 минути, **може да излиза** от изпитната зала **и да се връща** в нея **след изтичане на първите 90 минути**.
- **Може да напусне залата и сградата** след окончателно приключване и предаване на изпитната работа, но **не по-рано от края на първата част** и **не по-рано от 60 минути от началото на втората част**. В случай че напусне сградата, не се допуска обратно в нея до края на изпитния ден.
- ***Внимание*! В случай че зрелостникът е започнал работа по третата част на задължителния ДЗИ по БЕЛ, може да предаде запечатана изпитната си работа и да напусне залата и сградата след изтичане на първите 60 минути.**
- Отстранява се от държавния зрелостен изпит и напуска сградата на училището в случай че се установи, че:

1. преписва от хартиен носител;
2. преписва от данни, съдържащи се в технически устройства (мобилни телефони, калкулатори, таблети и др.);
3. преписва от работата на друг зрелостник;
4. използва мобилен телефон или друго техническо средство за комуникация;
5. изнася извън залата изпитни материали или информация за съдържанието им.

Изпитната работа на отстранен зрелостник се анулира и не се оценява.

Неправомерно изнесена изпитна работа от изпитна зала не се приема от квестор/от директор на училище/ от РУО/от училищна комисия/ от регионална комисия, не се засекретява и не се оценява. Не се оценяват и непоставени в плика с индивидуалната изпитна работа листове от изпитния комплект на ученика.

След приключване на работата:

- Когато зрелостник приключи работата си, дава знак на квестора с вдигане на ръка и изчаква търпеливо и без да шуми неговото идване, за да предаде работата си. Под прякото наблюдение на квестора на работното си място (с изключение на ДЗИ по информатика и по информационни технологии), се подписва върху идентификационната бланка, изчаква квесторът да положи подписа си върху нея, отделя я по линията на перфорацията от листа с указания за работа, поставя я в малко пликче, залепва го, поставя го в големия плик при другите запечатани пликове от всяка приключила част (един плик, ако изпитът е с две части, съответно два плика, ако изпитът е с три части; за изпита по изобразително изкуство листа за изобразителната задача се запечатва в отделен плик, който заедно с листа за отговори от 2. част се поставя в големия плик) и с листа/листовете за отговори от последната част, залепва големия плик и го предава. Заедно с големия плик предава и изпитния тест, справочните материали – математически формули за ДЗИ по математика; формули и константи за ДЗИ по физика и астрономия; Периодична таблица на химичните елементи, Таблица за разтворимост, Ред на електроотрицателност, Ред на относителна активност за ДЗИ по химия и опазване на околната среда, и листовете за чернова на квестора. **Внимание! В големия плик следва да са поставени всички компоненти от изпитния комплект – лист/листовете за отговори, в т.ч. и в случаите, когато върху някои от тях не е работено!**
- Подписва се в протокола и незабавно напуска залата и сградата.
- Компютърът, на който е работил зрелостникът, полагащ изпит по информационни технологии и по информатика, остава на работното място, като до него до края на изпитния ден никой друг няма достъп.

Допълнителни изисквания в условия на извънредна епидемична обстановка:

- Спазва въведените противоепидемични мерки.